

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 15 stycznia 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Dyrektywa 96/9/WE — Ochrona prawna baz danych — Baza danych niepodlegająca ochronie ani z tytułu prawa autorskiego, ani z tytułu prawa sui generis — Ograniczenie praw użytkowników bazy danych w drodze umowy

W sprawie C-30/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hoge Raad der Nederlanden (Niderlandy) postanowieniem z dnia 17 stycznia 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 22 stycznia 2014 r., w postępowaniu:

Ryanair Ltd

przeciwko

PR Aviation BV,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: R. Silva de Lapuerta, prezes izby, K. Lenaerts (sprawozdawca), wiceprezes Trybunału, J.C. Bonichot, A. Arabadjiev i J.L. da Cruz Vilaça, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: C. Strömholm,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 listopada 2014 r., rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Ryanaira Ltd przez, reprezentujących tę spółkę, początkowo M. van Heezika, A. van Aerdego oraz R. Le Poole'a, a następnie przez A. van Aerdego oraz R. Le Poole'a, advocaten,
- w imieniu PR Aviation BV przez A. Groena, advocaat,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Samnaddę oraz F. Wilmana, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: niderlandzki.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz.U. L 77, s. 20).
- 2 Wniosek został złożony w ramach sporu między Ryanaiem Ltd (zwanym dalej „Ryanaiem”) a PR Aviation BV (zwaną dalej „PR Aviation”) w sprawie wykorzystywania przez tę drugą spółkę w celach komercyjnych danych pochodzących z witryny internetowej Ryanaira.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Dyrektywa 96/9 zawiera cztery rozdziały.
- 4 Zawarty w rozdziale I dyrektywy 96/9, zatytułowanym „Zakres”, art. 1, o takim samym tytule, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Niniejsza dyrektywa dotyczy ochrony prawnej bazy danych w każdej formie.

2. Do celów niniejszej dyrektywy »baza danych« oznacza zbiór niezależnych utworów, danych lub innych materiałów uporządkowanych w sposób systematyczny lub metodyczny, indywidualnie dostępnych środkami elektronicznymi lub innymi sposobami”.

- 5 W zatytułowanym „Prawo autorskie” rozdziale II tej dyrektywy zawarty jest art. 3, zatytułowany „Przedmiot ochrony”, którego ust. 1 przewiduje:

„Zgodnie z niniejszą dyrektywą bazy danych, które z powodu wyboru lub uporządkowania ich zawartości stanowią własną intelektualną twórczość autora, podlegają jako takie ochronie prawa autorskiego. Żadnych innych kryteriów nie stosuje się do określenia ich kwalifikowania się do tej ochrony”.

- 6 Zawarty w rozdziale II art. 5 rzeczony dyrektywy, zatytułowany „Czynności zastrzeżone”, brzmi następująco:

„W odniesieniu do sposobu wyrażenia bazy danych, która jest chroniona prawem autorskim, autor bazy danych ma wyłączne prawo do dokonywania lub upoważniania do:

- a) czasowego lub trwałego zwielokrotniania, w jakikolwiek sposób lub w jakiegokolwiek formie, w całości lub w części;
- b) tłumaczenia, opracowania, porządkowania i wszelkich innych przeróbek;
- c) publicznego rozpowszechniania w jakiegokolwiek formie bazy danych lub jej kopii [...];
- d) każdego publicznego udostępniania, wyświetlania lub przedstawiania;
- e) każdego publicznego zwielokrotniania, rozpowszechniania, udostępniania, wyświetlania lub przedstawiania wyników czynności określonych w lit. b)”.

- 7 Zawarty w tym samym rozdziale II art. 6 omawianej dyrektywy, zatytułowany „Wyjątki od czynności zastrzeżonych”, stanowi w ust. 1:

„Dokonanie którejkolwiek z czynności wymienionych w art. 5 przez legalnego użytkownika bazy danych lub jej kopii nie wymaga upoważnienia przez autora bazy danych, jeśli są one niezbędne do celów dostępu do zawartości baz[y] danych i normalnego korzystania z tej zawartości przez legalnego użytkownika. W przypadku gdy legalny użytkownik upoważniony jest do korzystania tylko z części baz[y] danych, niniejszy przepis stosuje się jedynie do tej części”.

- 8 W rozdziale III dyrektywy 96/9, zatytułowanym „Prawo sui generis”, zawarty jest art. 7, zatytułowany „Przedmiot ochrony”, który stanowi w ust. 1 i 5:

„1. Państwa członkowskie ustanawiają prawo dla producenta bazy danych, wymagającej jakościowej lub ilościowej, istotnej inwestycji dla uzyskania, weryfikacji lub prezentacji jej zawartości, prawo do ochrony przed pobieraniem danych lub wtórnym ich wykorzystaniem w całości lub w istotnej części, co do jakości lub ilości.

[...]

5. Niedozwolone jest powtarzające się i systematyczne pobieranie danych lub wtórne ich wykorzystanie w nieistotnej części, jeśli czynności te są sprzeczne z normalnym korzystaniem z tej bazy danych lub w sposób nieuzasadniony naruszają słuszne interesy producenta bazy danych”.

- 9 W tym samym rozdziale III zawarty jest art. 8 rzezoney dyrektywy, zatytułowany „Prawa i obowiązki legalnych użytkowników”, który stanowi:

„1. Producent bazy danych publicznie udostępnionej w jakikolwiek sposób nie może stać na przeszkodzie legalnemu użytkownikowi bazy danych do pobierania danych lub wtórnego ich wykorzystywania w nieistotnej części w jakimkolwiek celu, co do jakości lub ilości. W przypadku gdy legalny użytkownik jest uprawniony do pobierania danych lub wtórnego ich wykorzystania jedynie w części, niniejszy ustęp stosuje się tylko do tej części.

2. Legalny użytkownik bazy danych publicznie udostępnionej w jakikolwiek sposób nie może dokonywać czynności sprzecznych z normalnym korzystaniem z bazy danych ani w sposób nieuzasadniony naruszać słusznych interesów producenta bazy danych.

3. Legalny użytkownik bazy danych publicznie udostępnionej w jakikolwiek sposób nie może powodować naruszeń praw posiadacza prawa autorskiego lub praw pokrewnych w odniesieniu do utworów lub przedmiotów stanowiących zawartość bazy danych”.

- 10 W rozdziale IV dyrektywy 96/9, zatytułowanym „Przepisy wspólne”, zawarty jest art. 15, zatytułowany „Wiążący charakter niektórych przepisów”, który stanowi:

„Wszelkie przepisy umowne sprzeczne z art. 6 ust. 1 oraz art. 8 są nieważne”.

Prawo niderlandzkie

- 11 Dyrektywa 96/9 została transponowana do prawa niderlandzkiego w drodze Wet houdende aanpassing van de Nederlandse wetgeving aan richtlijn 96/9/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken (ustawy o dostosowaniu niderlandzkich przepisów prawnych do dyrektywy 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych) z dnia 8 lipca 1999 r. (Stb. 1999, s. 303, zwanej dalej „ustawą o bazach danych”).

12 Ustawa o prawach autorskich (Auteurswet, zwana dalej „Aw”) stanowi w art. 1:

„Twórcy utworu literackiego, naukowego lub artystycznego lub jego następcom prawnym przysługuje – z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych przez tę ustawę – wyłączne prawo publicznego udostępniania lub zwielokrotniania utworu”.

13 Artykuł 10 Aw stanowi:

„1. Utworami literatury, nauki, sztuki w rozumieniu tej ustawy są:

1° książki, broszury, gazety, czasopisma oraz wszystkie inne utwory pisane;

[...]

3. Zbiory niezależnych utworów, danych lub innych materiałów uporządkowanych w sposób systematyczny lub metodyczny, indywidualnie dostępnych przy użyciu środków elektronicznych lub innymi sposobami, są – bez uszczerbku dla innych praw do zbioru oraz bez uszczerbku dla prawa autorskiego oraz innych praw do utworów, danych lub innych materiałów zawartych w zbiorze – chronione jako dzieła niezależne.

[...]”.

14 Zgodnie z art. 24a Aw:

„1. Nie stanowi naruszenia praw autorskich do bazy w rozumieniu art. 10 ust. 3 Aw powielanie bazy przez legalnego użytkownika, które jest konieczne w celu uzyskania dostępu do bazy danych i do normalnego korzystania z tej bazy.

[...]

3. Nie można w drodze umowy wyłączyć stosowania ust. 1 i 2 ze szkodą dla legalnego użytkownika”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

15 PR Aviation prowadzi witrynę internetową, poprzez którą konsumenci mogą wyszukać informacji dotyczących lotów tanich linii lotniczych, porównać ceny oraz, po zapłacie prowizji, dokonać rezerwacji lotu. PR Aviation uzyskuje w sposób automatyczny dane potrzebne do zrealizowania indywidualnego zapytania, w szczególności ze zbioru danych połączonego z witryną Ryanaira, do której dostęp mają także konsumenci.

16 Dostęp do rzeczonyj witryny wymaga wcześniejszego zaakceptowania przez odwiedzającego tę witrynę ogólnych warunków Ryanaira poprzez zaznaczenie odpowiedniego okienka. W czasie zaistnienia okoliczności faktycznych rozpatrywanych w postępowaniu głównym warunki te obejmowały następujące postanowienia:

„2. Wyłączny kanał dystrybucji. Niniejsza witryna internetowa oraz biuro obsługi klienta Ryanaira są wyłącznymi kanałami świadczenia usług przez spółkę Ryanair. Ryanair.com jest jedyną witryną internetową upoważnioną do sprzedaży lotów spółki Ryanair. Ryanair nie zezwala innym witrynom internetowym na sprzedaż swoich lotów oraz lotów Ryanaira jako części pakietu [...].

3. Dozwolony użytek. Niniejszej witryny internetowej nie można używać do celów innych niż wymienione poniżej cele osobiste i niekomercyjne: (i) wyświetlanie witryny; (ii) składanie rezerwacji; (iii) sprawdzanie/zmienianie rezerwacji; (iv) sprawdzanie informacji dotyczących

przyłotów/wylotów; (v) dokonywanie odprawy online; (vi) przechodzenie do innych witryn przy użyciu łączy zamieszczonych w tej witrynie; (vii) korzystanie z innych funkcji, które mogą być zamieszczone w tej witrynie.

Używanie jakichkolwiek zautomatyzowanych systemów lub oprogramowania do pozyskiwania danych z tej witryny lub z witryny www.bookryanair.com do celów komercyjnych (tzw. screen scraping) jest zabronione, z wyjątkiem przypadków, gdy strony trzecie zawarły bezpośrednio z liniami Ryanair pisemną umowę licencyjną, która zezwala im na uzyskiwanie dostępu do informacji na temat cen, lotów i rozkładów linii Ryanair wyłącznie na potrzeby porównywania cen”.

- 17 Powołując się na dyrektywę 96/9, ustawę o bazach danych, jak również na Aw, Ryanair stwierdził, że PR Aviation naruszyła jego prawa związane z bazą danych i że postąpiła wbrew ogólnym warunkom użytkowania witryny internetowej Ryanaira mimo ich wcześniejszego zaakceptowania. Spółka Ryanair wniosła o nakazanie PR Aviation zaniechania wszelkich naruszeń praw tej spółki pod groźbą grzywny oraz o zasądzenie od PR Aviation zapłaty odszkodowania
- 18 W wyroku z dnia 28 lipca 2010 r. Rechtbank Utrecht (sąd w Utrechcie) oddalił żądanie Ryanaira w części, w jakiej opierało się ono na naruszeniu dyrektywy 96/9 i ustawy o bazach danych. Sąd ten natomiast uwzględnił to żądanie w części, w jakiej opierało się ono na Aw, i nakazał PR Aviation zaniechania wszelkich naruszeń praw autorskich Ryanaira związanych z danymi dotyczącymi lotów oraz zapłatę odszkodowania z tytułu poniesionej przez Ryanair szkody.
- 19 PR Aviation wniosła apelację od tego wyroku. Ryanair wniósł apelację wzajemną zmierzającą do podważenia stanowiska Rechtbank Utrecht, zgodnie z którym Ryanair nie kwalifikuje się do ochrony przewidzianej w dyrektywie 96/9 oraz w ustawie o bazach danych.
- 20 Wyrokiem z dnia 13 marca 2012 r. Gerechtshof te Amsterdam (sąd apelacyjny w Amsterdamie) uchylił wyrok Rechtbank Utrecht i oddalił apelację wzajemną Ryanaira.
- 21 W odniesieniu do prawa autorskiego sąd ten orzekł zasadniczo, iż zakładając nawet, że informacje cyfrowe udostępnione publicznie przez spółkę Ryanair podlegają ochronie przysługującej utworom pisanim („geschriftenbescherming”) w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 1 Aw, PR Aviation nie naruszyła praw spółki Ryanair, ponieważ zachowanie PR Aviation odpowiadało normalnemu – w rozumieniu art. 24a ust. 1 Aw – a zatem zgodnemu z prawem korzystaniu z witryny Ryanaira. Sąd ten dodał, że zawarty w ogólnych warunkach Ryanaira zakaz wykorzystywania w celach komercyjnych witryny internetowej Ryanaira nie podważa wcześniejszego stwierdzenia, mając na względzie zwłaszcza art. 24a ust. 3 Aw, który odpowiada art. 15 dyrektywy 96/9.
- 22 W odniesieniu do prawa sui generis Gerechtshof te Amsterdam ocenił, że Ryanair nie wykazał, iż tworzenie bazy danych tej spółki wiązało się z „istotną inwestycją” w rozumieniu dyrektywy 96/9 i ustawy o bazach danych.
- 23 Ryanair wniósł do Hoge Raad der Nederlanden (sądu najwyższego Niderlandów) skargę kasacyjną na wyrok Gerechtshof te Amsterdam. Na poparcie owej skargi spółka ta podniosła jeden zarzut złożony z dwóch części.
- 24 W ramach części pierwszej tego zarzutu Ryanair krytykuje stanowisko sądu apelacyjnego dotyczące braku posiadania przez tę spółkę kwalifikacji do ochrony przysługującej utworom pisanim w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 1 Aw.

- 25 W tym względzie sąd odsyłający uważa jednak, że dla objęcia ochroną z tytułu prawa autorskiego znaczenie ma jedynie kryterium oryginalności utworu. Podkreślając, że z wyroku *Gerechtshof te Amsterdam* wynika, iż zbiór danych Ryanaira nie spełnia tego kryterium, sąd odsyłający stwierdza, że część pierwsza podniesionego przez spółkę Ryanair zarzutu nie może prowadzić do kasacji rzeczonego wyroku.
- 26 W ramach części drugiej zarzutu podniesionego posiłkowo w skardze kasacyjnej Ryanair twierdzi zasadniczo, że *Gerechtshof te Amsterdam* błędnie uznał, iż nie stanowi naruszenia ze strony PR Aviation niezastosowanie się przez tę spółkę do umownego zakazu pobierania danych z bazy Ryanaira w celach komercyjnych bez zawarcia pisemnej umowy licencyjnej z tą spółką.
- 27 W tym względzie sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy zakres stosowania dyrektywy 96/9 obejmuje bazy danych, które nie podlegają ochronie ani z tytułu prawa autorskiego – na podstawie rozdziału II tej dyrektywy, ani z tytułu prawa *sui generis* – na podstawie rozdziału III rzeczonej dyrektywy, i czy w konsekwencji wynikające z art. 6 ust. 1 oraz z art. 8 i 15 te same dyrektywy ograniczenia swobody umów mają również zastosowanie do takich baz danych.
- 28 W tych okolicznościach Hoge Raad der Nederlanden postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytanie prejudycjalne:

„Czy działanie dyrektywy [96/9] rozciąga się na bazy danych online, które nie podlegają ochronie na podstawie rozdziału II [tej] dyrektywy z tytułu praw autorskich [ani] na podstawie rozdziału III [rzeczonej dyrektywy] z tytułu prawa ochronnego *sui generis*, i to w tym znaczeniu, że swoboda korzystania z takich baz danych nie może zostać ograniczona umownie na podstawie (analogicznego albo nie) zastosowania art. 6 ust. 1 i art. 8 w związku z art. 15 dyrektywy [96/9]?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 29 Poprzez swoje pytanie – oparte na przesłance, zgodnie z którą sporny w postępowaniu głównym zbiór danych Ryanaira stanowi w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 96/9 bazę danych, która nie jest jednak chroniona, co sąd odsyłający winien ustalić, ani z tytułu prawa autorskiego na podstawie rozdziału II tej dyrektywy, ani z tytułu prawa *sui generis* na podstawie rozdziału III rzeczonej dyrektywy – sąd odsyłający zasadniczo zwraca się z wnioskiem o wyjaśnienie, czy dyrektywę 96/9 należy interpretować w ten sposób, że mając na względzie łączne stosowanie art. 6 ust. 1, art. 8 oraz 15 tej dyrektywy, swoboda korzystania z takiej bazy danych nie może zostać ograniczona umownie.
- 30 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecnictwem dyrektywa nie może sama z siebie tworzyć obowiązków po stronie jednostki i nie można zatem powoływać się na dyrektywę jako taką przeciwko jednostce (zob. w szczególności wyroki: *Faccini Dori*, C-91/92, EU:C:1994:292, pkt 20; *Kücükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, pkt 46; *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, pkt 37).
- 31 Z utrwalonego orzecnictwa wynika także, że sądy krajowe, stosując prawo krajowe, zobowiązane są, tak dalece, jak jest to możliwe, dokonywać jego wykładni w świetle brzmienia i celu rozpatrywanej dyrektywy (zob. w szczególności wyroki: *Pfeiffer i in.*, od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, pkt 114; *Kücükdeveci*, EU:C:2010:21, pkt 48; a także *Dominguez*, EU:C:2012:33, pkt 24).
- 32 Mając na względzie powyższe wyjaśnienia wstępne, należy zaznaczyć, że zawarty w rozdziale I dyrektywy 96/9 art. 1 ust. 2 definiuje pojęcie „bazy danych”.
- 33 O ile, jak zaznacza PR Aviation, rzeczony przepis przemawia za szeroką wykładnią tego pojęcia, niezależnie od kryteriów formalnych, technicznych i fizycznych (zob. podobnie wyrok *Fixtures Marketing*, C-444/02, EU:C:2004:697, pkt 20–32), o tyle definicja zawarta w art. 1 ust. 2 dyrektywy 96/9 jest ograniczona, zgodnie z literą samej dyrektywy, „cel[ami] niniejszej dyrektywy”.

- 34 Tymczasem zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 96/9 akt ten zmierza do „ochrony prawnej bazy danych”. Dyrektywa ta ustanawia w tym względzie dwie formy ochrony prawnej rzeczowej bazy. Pierwsza forma, unormowana w zawartych w rozdziale II rzeczowej dyrektywy art. 3–6, polega na ochronie z tytułu prawa autorskiego i ma zastosowanie zgodnie z art. 3 ust. 1 tej dyrektywy do baz danych, które z powodu wyboru lub uporządkowania ich zawartości stanowią własną intelektualną twórczość autora. Druga forma, unormowana w zawartych w rozdziale III dyrektywy 96/9 art. 7–11, polega na ochronie z tytułu prawa sui generis i ma zastosowanie, zgodnie z art. 7 ust. 1 tej dyrektywy, do baz danych wymagających jakościowej lub ilościowej, istotnej inwestycji dla uzyskania, weryfikacji lub prezentacji ich zawartości. Te dwie formy ochrony prawnej są przedmiotem przepisów wspólnych zawartych w art. 12–16 rzeczowej dyrektywy, zawartych w jej rozdziale IV.
- 35 W konsekwencji okoliczność, że bazę danych znamionują cechy określone w definicji zawartej w art. 1 ust. 2 dyrektywy 96/9, nie pozwala, wbrew twierdzeniom PR Aviation, uznać, iż mają do niej zastosowanie przepisy tej dyrektywy normujące prawo autorskie lub prawo sui generis, jeśli baza taka nie spełnia ani przesłanki zastosowania ochrony z tytułu prawa autorskiego wymienionej w art. 3 ust. 1 rzeczowej dyrektywy, ani przesłanki zastosowania ochrony z tytułu prawa sui generis, o której mowa w art. 7 ust. 1 tej samej dyrektywy.
- 36 Co się tyczy przepisów dyrektywy 96/9, do których konkretnie odnosi się sąd odsyłający w pytaniu prejudycjalnym, należy dodać, że art. 6 ust. 1 tej dyrektywy – który zezwala legalnemu użytkownikowi bazy danych, pod pewnymi warunkami, na dokonanie którejkolwiek z czynności wymienionych w art. 5 bez upoważnienia ze strony autora bazy danych – zawarty jest, tak jak ten ostatni artykuł, w rozdziale rzeczowej dyrektywy poświęconym prawu autorskiemu i nie ma zatem zastosowania do baz danych niepodlegających ochronie z tytułu tego prawa.
- 37 Artykuł 8 dyrektywy 96/9, który wymienia zwłaszcza prawa legalnych użytkowników bazy danych, zawarty jest z kolei w rozdziale tej dyrektywy poświęconym prawu sui generis i nie ma w związku z tym zastosowania do baz danych niepodlegających ochronie z tytułu tego prawa.
- 38 Co się tyczy art. 15 dyrektywy 96/9, który ustanawia wiążący charakter niektórych przepisów tej dyrektywy, stanowiąc, że nieważne są wszelkie przepisy umowne z nimi sprzeczne, wymienia on wprost jedynie art. 6 ust. 1 i art. 8 rzeczowej dyrektywy.
- 39 Z przedmiotu oraz z budowy dyrektywy 96/9 wynika zatem, że art. 6 ust. 1, art. 8 i 15 tej dyrektywy, które ustanawiają na rzecz legalnych użytkowników bazy danych prawa o charakterze bezwzględnym, nie mają zastosowania do bazy danych niepodlegającej ochronie, zgodnie z rzeczoną dyrektywą, ani z tytułu prawa autorskiego, ani z tytułu prawa sui generis, wobec czego dyrektywa ta nie stoi na przeszkodzie przyjęciu postanowień umownych mających za przedmiot warunki korzystania z takiej bazy danych.
- 40 Analiza ta jest poparta ogólną systematyką dyrektywy 96/9. Jak podkreślili Ryanair i Komisja Europejska, dyrektywa ta zasadza się na równowadze między prawami osoby, która tworzy bazę danych, a prawami legalnych użytkowników takiej bazy, czyli stron trzecich upoważnionych przez tę osobę do korzystania z owej bazy. W tym kontekście zastosowanie art. 6 ust. 1, art. 8 i 15 dyrektywy 96/9 przyznających prawa wspomnianym legalnym użytkownikom i tym samym ograniczających prawa twórcy bazy danych jest możliwe jedynie w przypadku takiej bazy danych, w związku z którą jej twórcy przysługują uprawnienia albo z tytułu prawa autorskiego ustanowionego w art. 5 tej dyrektywy, albo z tytułu prawa sui generis ustanowionego w art. 7 rzeczowej dyrektywy. Zastosowanie to nie ma natomiast znaczenia w odniesieniu do bazy danych, której twórcy nie przysługuje na mocy dyrektywy 96/9 żadne z wyżej wymienionych praw.

- 41 Wbrew twierdzeniom PR Aviation taka wykładnia dyrektywy 96/9 nie umniejsza interesu w domaganiu się ochrony prawnej ustanowionej przez rzeczoną dyrektywę z tego powodu, że twórcy bazy danych podlegającej ochronie na mocy tej dyrektywy nie przysługuje swoboda umownego ograniczenia praw użytkowników jego bazy, w odróżnieniu od twórcy bazy danych niepodlegającej ochronie na mocy dyrektywy.
- 42 Argumentacja taka nie zważa bowiem na interes prawny i gospodarczy, jaki dla osoby, która poczyniła inwestycje w stworzenie bazy danych, przedstawia zharmonizowany na poziomie państw członkowskich automatyczny system ochrony, który wiąże się z przysługującym na podstawie prawa autorskiego wyłącznym prawem do zastrzeżenia na swoją rzecz różnorodnych czynności, o których mowa w art. 5 dyrektywy 96/9, jak również z prawem do ochrony, na podstawie prawa sui generis, przed czynnościami, o których mowa w art. 7 ust. 1, art. 5 oraz art. 8 ust. 2 tej dyrektywy. Jak podkreśliła Komisja na rozprawie, zakwalifikowanie się do takiej ochrony nie wymaga dopełnienia żadnych formalności administracyjnych ani dokonania wcześniejszych uzgodnień umownych.
- 43 Mając na względzie powyższe, jeśli twórca bazy danych podlegającej ochronie na mocy dyrektywy 96/9 zdecyduje się zezwolić na korzystanie z tej bazy lub z jej kopii, to jest on uprawniony, co potwierdza motyw 34 tej dyrektywy, do uregulowania takiego korzystania w drodze zawartej z legalnym użytkownikiem umowy uściślającej, zgodnie z przepisami rzeczonej dyrektywy, „cel[e] oraz [...] sposób” korzystania z rzeczonej bazy lub z jej kopii.
- 44 Jeśli chodzi natomiast o bazę danych, do której dyrektywa 96/9 nie ma zastosowania, jej twórca nie korzysta z systemu ochrony prawnej ustanowionego przez tę dyrektywę, a zatem może on domagać się ochrony swojej bazy danych jedynie na podstawie obowiązującego prawa krajowego.
- 45 Mając na względzie całość powyższych rozważań, na postawione pytanie należy odpowiedzieć, iż dyrektywę 96/9 powinno interpretować się w ten sposób, że nie ma ona zastosowania do bazy danych niepodlegającej ochronie na mocy tej dyrektywy ani z tytułu prawa autorskiego, ani z tytułu prawa sui generis, w związku z czym art. 6 ust. 1, art. 8 i 15 rzeczonej dyrektywy nie stoją na przeszkodzie temu, aby twórca takiej bazy danych ograniczył w drodze umowy – bez uszczerbku dla obowiązującego prawa krajowego – korzystanie z niej przez strony trzecie.

W przedmiocie kosztów

- 46 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywę 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych należy interpretować w ten sposób, że nie ma ona zastosowania do bazy danych niepodlegającej ochronie na mocy tej dyrektywy ani z tytułu prawa autorskiego, ani z tytułu prawa sui generis, w związku z czym art. 6 ust. 1, art. 8 i 15 rzeczonej dyrektywy nie stoją na przeszkodzie temu, aby twórca takiej bazy danych ograniczył w drodze umowy – bez uszczerbku dla obowiązującego prawa krajowego – korzystanie z niej przez strony trzecie.

Podpisy